

Sygn. akt I C 120/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 września 2023 roku

Sąd Rejonowy w Grudziądzu, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: sędzia Andrzej Antkiewicz

Protokolant: Monika Kopczyńska

po rozpoznaniu w dniu 6 września 2023 roku w Grudziądzu

na rozprawie

sprawy z powództwa E. C. (...) z siedzibą w G.

przeciwko J. C.

o zapłatę

zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 4 482,95 zł (cztery tysiące czterysta osiemdziesiąt dwa złote 95/100) wraz z odsetkami umownymi za opóźnienie w wysokości 14% rocznie od kwoty 4 224,77 zł liczonymi od dnia 15 października 2019 roku do dnia zapłaty,

oddala powództwo w pozostałej części,

zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 57,50 zł (pięćdziesiąt siedem złotych 50/100) tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Sygn. akt I C 120/23

UZASADNIENIE

Powód (...) (...) z siedzibą w G. wniósł o zasądzenie od pozwanej J. C. kwoty 8.958,13 zł z odsetkami umownymi w wysokości 14% rocznie liczonymi od dnia 15 października 2019 roku do dnia zapłaty. W uzasadnieniu powód wskazał, że roszczenie dochodzone pozwem powstało wskutek zawarcia z pozwaną przez pierwotnego wierzyciela (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością umowy pożyczki. Powód nabył przedmiotową wierzytelność w drodze przelewu wierzytelności.

Pozwana działając przez profesjonalnego pełnomocnika na rozprawie w dniu 7 lipca 2023 roku wniosła o oddalenie powództwa. Pełnomocnik podniósł, że prowizja zastrzeżona w umowie pożyczki jest nienależna, została określona na zbyt wysoką kwotę i w tym zakresie umowa pożyczki jest nieważna. Wypowiedzenie umowy pożyczki było nieskuteczne, nie zostało poprzedzone przez pożyczkodawcę czynnościami windykacyjnymi, które to stanowiły niezbędną czynność poprzedzającą wypowiedzenie umowy (§ 8 umowy pożyczki).

Powód w piśmie z dnia 31 sierpnia 2023 roku odniósł się do zarzutu nieskuteczności wypowiedzenia umowy pożyczki, na dowód podjęcia przez niego czynności windykacyjnych załączył płytę CD z nagraniami rozmów z pozwaną. K. wyjaśnił, co składa się na kwotę dochodzoną pozwem. Wskazał, że odsetki umowne w kwocie 211,96 zł wynikają z harmonogramu spłaty pożyczki i zostały naliczone od udzielonej pożyczki w wysokości 8.800,00 zł od daty 25 kwietnia

2019 roku do 12 września 2019 roku, kwota 7,33 zł została naliczona tytułem odsetek umownych za opóźnienie od niespłaconych przez pozwaną rat pożyczki za miesiące lipiec i sierpień 2019 roku w łącznej kwocie 568,00 zł oraz od części niespłaconej raty pożyczki za wrzesień tj. od kwoty 113,52 zł liczonej do dnia 12 września 2019 roku. Odsetki umowne w kwocie 1.470,21 zł zostały naliczone od kapitału pożyczki

w wysokości 8.800,00 zł, zaś w przypadku naliczenia odsetek umownych od kwoty 4.400,00 zł ich wysokość wynosiłaby 730,10 zł. W dalszej części pisma odniósł się do zarzutu zbyt wysokiej prowizji i zaliczenia jej do kapitału pożyczki. Powód wskazał, że taka praktyka jest zgodna z prawem, pożyczkodawca może zgodnie z wolą pożyczkobiorcy część kapitału pożyczki przeznaczyć od razu na poczet związanych z pożyczką kosztów. Zdaniem powoda kwota prowizji nie została ustalona w sposób dowolny, ale miała na celu zrekompensowanie kosztów ponoszonych przez instytucję pożyczkową. Przepisy prawa nie wykluczają możliwości pobierania przez pożyczkodawcę prowizji.

Sprawa została rozpoznana w postępowaniu uproszczonym.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 25 kwietnia 2019 roku pożyczkodawca (...) sp. z o.o. z siedzibą w G. i pożyczkobiorca J. C. zawarli umowę pożyczki nr (...). Całkowita kwota pożyczki wynosiła 4.400,00 zł. Całkowita kwota do zapłaty wynosiła 10.270,21 zł. W okresie obowiązywania umowy pożyczki pieniężnej roczna stopa oprocentowania pożyczki była zmienna. Roczna stopa oprocentowania w chwili zawarcia umowy pożyczki wynosiła 10,00 % i odpowiadała dwukrotności odsetek ustawowych, stanowiących sumę stopy referencyjnej NBP i 3,5 punktów procentowych (§ 3 umowy). W umowie pożyczki kwota pożyczki brutto wynosiła 8.800,00 zł i przed wypłaceniem pożyczkobiorcy pożyczki została potrącana z niej prowizja w wysokości 4.400,00 zł. Do dyspozycji pożyczkobiorcy pozostała kwota 4.400,00 zł. Spłata pożyczki miała nastąpić w 36 miesięcznych ratach w wysokości 330,21 zł, płatnych do 10 dnia każdego miesiąca. Termin płatności pierwszej raty przypadał na 10 czerwca 2019 roku.

Zgodnie z § 6 ust. 1 umowy pożyczki od kwoty kapitałowej części zaległej raty nalicza się odsetki za opóźnienie oprocentowane według zmiennej stopy procentowej, odpowiadającej dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie, stanowiących sumę stopy referencyjnej NBP i 5,5, punktów procentowych. Zgodnie z § 8 umowy pożyczki pożyczkodawca może rozwiązać umowę ze skutkiem natychmiastowym w przypadku zalegania przez pożyczkobiorcę ze spłatą kwoty odpowiadającej wysokości co najmniej jednej raty pożyczki, po uprzednim bezskutecznym podjęciu przez pożyczkodawcę co najmniej jednej czynności windykacyjnej takiej jak w szczególności telefoniczne lub pisemne upomnienie lub wezwanie do zapłaty. Pożyczkobiorca będzie zobowiązany do zwrotu niespłaconej części pożyczki wraz z odsetkami w terminie trzech dni od doręczenia pożyczkobiorcy listem poleconym pisemnego oświadczenia pożyczkodawcy o rozwiązaniu umowy.

Dowody: umowa pożyczki - k. 67-70

historia spłat - k. 71

dyspozycja uruchomienia pożyczki - k. 72

Pismem z dnia 12 września 2019 roku E. C. (...) z siedzibą w G. wobec opóźnienia w spłacie pożyczki odpowiadającej wysokości co najmniej jednej raty pożyczki i bezskuteczności podejmowanych czynności windykacyjnych wypowiedział J. C. umowę pożyczki nr (...).

dowody: wypowiedzenie umowy pożyczki - k. 89

potwierdzenie odbioru wypowiedzenia - k. 90

wezwanie do zapłaty - k. 91

W dniu 26 listopada 2014 roku między (...) sp. z o.o. w G. a E. C. (...) z siedzibą w G. doszło do zawarcia umowy przelewu wierzytelności przyszłych w ramach procesu sekurytyzacji. Lista wierzytelności z dnia 7 maja 2019 roku sporządzona na podstawie umowy przelewu wierzytelności obejmuje wierzytelność wobec J. C. z umowy pożyczki nr (...).

Dowody: umowa przelewu wierzytelności - k. 78-85

wykaz wierzytelności do umowy przelewu wierzytelności - k. 86

J. C. zapłaciła kwotę 283,72 zł tytułem spłaty zobowiązania wynikającego z umowy pożyczki. Kwota ta została zarachowana w następujący sposób: 175,23 zł na kapitał, 108,49 zł na odsetki umowne i 0,28 zł na odsetki umowne za opóźnienie.

/okoliczność bezsporna, nadto pismo powoda z 31.08.2023 r. – k. 113

/

Sąd zważył, co następuje:

Przedstawiony stan faktyczny ustalony został w oparciu o dokumenty złożone przez powoda, które w ocenie Sądu nie budziły wątpliwości co do ich autentyczności i prawdziwości, wobec czego mogły stanowić wiarygodną podstawę ustaleń faktycznych.

W niniejszej sprawie dochodzone roszczenie wynika z umowy pożyczki zawartej przez J. C. z (...) sp. z o.o., która zbyła wierzytelność na rzecz powoda w drodze umowy cesji. Zgodnie z art. 509 § 1 k.c. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Natomiast przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości (art. 720 § 1 k.c.).

W myśl art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. (...) wyroku z dnia 3 września 2020 roku w sprawach połączonych (...) S.A. przeciwko (...), BW przeciwko (...), QL przeciwko (...), wskazał, że pozaodsetkowy koszt kredytu dla konsumenta, który na mocy przepisów krajowych jest ograniczony do określonego pułapu, może jednak prowadzić do znaczącej nierównowagi w rozumieniu orzecznictwa Trybunału, mimo że został ustalony poniżej tej górnej granicy, jeżeli świadczone w zamian usługi nie wchodziły racjonalnie w zakres świadczeń wykonanych w ramach zawarcia lub zarządzania umową o kredyt, lub gdy kwoty obciążające konsumenta z tytułu kosztów udzielenia i zarządzania pożyczką wydają się oczywiście nieproporcjonalne do kwoty pożyczki. Do sądu krajowego należy uwzględnienie w tym aspekcie skutków innych warunków umownych w celu ustalenia, czy rzeczony warunki nie powodują znaczącej nierównowagi ze szkodą dla pożyczkobiorcy (Dz. U. UE. C. z 2020 r. Nr 378, str. 7, pkt. 95).

Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 27 maja 2009 r. VI ACa 1473/08 "rażące naruszenie interesów konsumenta" oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym, natomiast "działanie wbrew dobrym obyczajom" w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku (por. Wyrok SA w Warszawie z 27.05.2009 r., VI ACa 1473/08, LEX nr (...)). W decyzji nr (...) z dnia 3 czerwca 2015 r. (...) w K. uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania pożyczkodawcy polegające na stosowaniu opłaty, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty. W uzasadnieniu wskazanej decyzji stwierdzono, że sprzeczne z dobrym obyczajem jest naruszenie ekwiwalentności świadczeń przy stosowaniu wobec konsumentów opłaty, której wysokość

nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, co godziło w ich słuszny interes. Ponadto, jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia z 27 października 2021 r., III CZP 43/20 (LEX nr (...)) okoliczność, że pozaodsetkowe koszty kredytu konsumenckiego nie przekraczają wysokości określonej w art. 36a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, nie wyłącza oceny, czy postanowienia określające te koszty są niedozwolone (art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c.).

Zdaniem Sądu powód nie wyjaśnił, czym było uzasadnione ustalenie wysokiej prowizji w wysokości 4.400,00 zł. Sąd nie neguje uprawnienia pożyczkodawcy do pobierania od pożyczkobiorcy opłat (prowizji), jednakże stoi na stanowisku, że opłaty takie winny być ustalone na rozsądnym poziomie i nie mogą godzić w interesy konsumenta. Należy bowiem pamiętać, że działalność administracyjna jest zwykłą częścią działalności wierzyciela, a koszty tej działalności to właśnie koszty prowadzenia działalności gospodarczej, które zostały przerzucone przez niego na pozwaną jako konsumenta. Oczywiście główny profil działalności, prowadzący się do udzielania pożyczek, powinien być dla przedsiębiorcy opłacalny, co jednak nie może się wiązać z rażącym naruszeniem interesów klienta. Poszczególne czynności obsługowe o charakterze administracyjno – zarządzającym (np. czynności związane z zarządzaniem kontem umowy pożyczki oraz monitorowaniem terminowości obsługi pożyczki) muszą być wycenione realnie, w oparciu o rzeczywiście ponoszone koszty. (por. wyrok SA w Warszawie z 23 kwietnia 2013 r. VI ACa 1526/12, LEX Nr (...)). Warunek taki w realiach niniejszej sprawy, w ocenie Sądu, nie został spełniony, a powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie w zakresie dochodzonej prowizji w kwocie 4.400,00 zł. Obciążenie pozwanej kosztami pozaodsetkowymi stanowiącymi 100% kwoty kapitału udzielonej pożyczki jest nadmiernie wygórowane i nie wiąże się z żadnym ekwiwalentnym świadczeniem ze strony pożyczkodawcy. Powód nie wykazał, aby koszty pozaodsetkowe wchodziły w racjonalny zakres świadczeń wykonywanych w ramach zawarcia lub zarządzania umową. Tym samym w ocenie Sądu postanowienia umowne w tym zakresie kształtują prawa i obowiązki pozwanej w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jej interesy. Ponadto postanowienia umowne w zakresie kosztów pozaodsetkowych zmierzają do obejścia prawa co do odsetek maksymalnych. Dlatego też na podstawie art. 720 § 1 k.c., art. 58 § 1 i 2 k.c. oraz art. 385¹ § 1 k.c. Sąd uznał, że roszczenie powoda nie było uzasadnione co do żądania prowizji.

W ocenie Sądu powód niesłusznie naliczał umowne odsetki za opóźnienie od prowizji. Zgodnie z § 6 umowy pożyczki umowne odsetki za opóźnienie naliczane są od kwoty kapitałowej. W umowie pożyczkodawca rozróżnia kwotę pożyczki brutto (obejmującą kwotę prowizji) oraz kwotę pożyczki netto. W ocenie Sądu kwotę kapitałową stanowią wypłacone pozwanej środki w kwocie 4.400,00 zł. Zabieg zaliczania prowizji do kapitału pożyczki jest sprzeczny z art. 5 pkt 7 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1028), zawierającym definicję ustawową całkowitej kwoty kredytu. Pojęcie to oznacza sumę wszystkich środków pieniężnych, które kredytodawca udostępnia konsumentowi na podstawie umowy o pożyczki. Oznacza to konieczność udzielenia konsumentowi w momencie zawarcia umowy rzetelnej informacji o wysokości kwoty, jaką będzie mógł dysponować w sposób dowolny po zawarciu umowy. Do powyższej kwoty nie mogą zostać wliczane opłaty za udzielenie pożyczki, w tym prowizja, odsetki itp. Wszystkie koszty związane z udzieleniem kredytu ponoszone przez konsumenta powinny zostać umieszczone jedynie w całkowitym koszcie pożyczki. W przedmiotowej umowie pożyczkodawca umieścił prowizję zarówno w pozycji kwota pożyczki brutto i całkowitych kosztach pożyczki. W ocenie Sądu prowizja stanowi koszt udzielonej pożyczki i niesłusznie jest traktowana przez powoda jako część udzielonej kwoty pożyczki. Praktyka powoda polegająca na wliczaniu do całkowitej kwoty pożyczki kredytowanych kosztów (prowizji) wprowadza w błąd co do proporcji pomiędzy całkowitym kosztem kredytu a całkowitą kwotą kredytu.

Sąd uznał zarzut pozwanej co do nieskuteczności wypowiedzenia umowy pożyczki z uwagi na niepodjęcie wymaganych przez § 8 umowy pożyczki czynności windykacyjnych za niezasadny. Sąd nie miał wątpliwości, że rozmowy z pozwaną nagrane na załączonej przez powoda płycie CD i odsłuchanej na rozprawie, są czynnościami windykacyjnymi, o jakich mowa w § 8 umowy.

Mając na uwadze powyższe rozważania w punkcie 1 wyroku zasądzono kwotę 4.482,95 zł wraz z umownymi odsetkami za opóźnienie w wysokości 14% rocznie od kwoty 4.224,77 zł liczonymi od dnia 15 października 2019 roku do dnia

zapłaty. Na kwotę 4.482,95 zł złożyły się: 4.224,77 zł niespłaconego kapitału, 211,96 zł tytułem odsetek umownych liczonych od kwoty 4.400,00 zł przez faktyczny okres kredytowania, czyli do dnia wypowiedzenia umowy pożyczki, 7,33 zł tytułem odsetek umownych za opóźnienie od niespłaconych rat pożyczki liczonych do dnia sporządzenia oświadczenia o wypowiedzeniu umowy pożyczki i 38,89 zł tytułem skapitalizowanych odsetek za opóźnienie liczonych od 21 września 2019 roku do 14 października 2019 roku (3 dni od awizacji przesyłki z wypowiedzeniem umowy pożyczki zgodnie z § 8 umowy pożyczki – przesyłka była awizowana w dniu 16 września 2019 r. – k. 90 akt). W pozostałym zakresie powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie i podlegało oddaleniu (punkt 2 wyroku).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 100 zdanie pierwsze k.p.c. wg zasady stosunkowego rozdziału. Na koszty powoda złożyły się: opłata od pozwu w kwocie 112,00 zł, opłata od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł, koszt zastępstwa procesowego w kwocie 1800 zł określony na podstawie § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1935). Pozwana poniosła następujące koszty: 1800 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego i 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Powód wygrał sprawę w 50,04 %, dlatego powodowi należy się zwrot 965,27 zł, a pozwana wygrała w 49,96%, dlatego należy jej się zwrot 907,77 zł. Po wzajemnym potrąceniu tych kwot, w punkcie 3 wyroku zasądzone na rzecz powoda kwotę 57,50 zł.

Na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c. orzeczono o odsetkach ustawowych za opóźnienie od kosztów procesu od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.